

BESLUT

2018-11-26

Dnr: 18/01536

SAKEN

Lokala Nyheter Öst, SVT1, 2018-05-02, kl. 18.30, inslag med en berättelse om våldtäkt; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inledningsvis i inslaget sa en nyhetsuppläsare bland annat följande.

Tänk dig att varje dag riskera att möta den person som våldtagit dig, eller att till och med sitta i samma klassrum. För "Elin" ledde det till att hon hoppade av högstadiet och gick ut utan godkända betyg. Det här är hennes berättelse.

Därefter följde ett reportage som handlade om den före detta högstadieeleven "Elin" (fingerat namn) som sades ha blivit våldtagen. "Elin" intervjuades i reportaget och berättade bland annat om hur dåligt hon mått efter en händelse när hon mött den våldtäktsanklagade i skolan och om hur hon kände sig sviken över hur skolan hanterat situationen. "Elins" skugga, händer och jacka syntes i reportaget. En reporter berättade i reportaget att polisanmälan mot den anklagade eleven lagts ner eftersom personen var under 15 år.

Avslutningsvis i inslaget sa nyhetsuppläsaren bland annat följande.

Och eleven som anmäldes för våldtäkten har nekat och skolan anser i sitt yttrande till Skolinspektionen att de satte in tillräckligt med åtgärder för att göra "Elin" trygg och fick inte heller någon kritik av myndigheten. "Elin" i inslaget heter egentligen något annat.

ANMÄLAN

Anmälaren anför i huvudsak följande.

I inslaget om "Elin" användes termer som "personen som våldtog henne" och "våldtäktsmannen" vid ett flertal tillfällen. I slutet nämndes att fallet lagts ned på grund av att personen var under 15 år. Det borde framgått tydligare i inslaget att fallet är nedlagt. Det kan inte vara förenligt med grundläggande rättspraxis och etik vid en nyhetsredaktion att måla upp det som att det finns en våldtäktsman då detta i praktiken endast är ett påstående från "Elin" och ord lär stå mot ord. Det är i princip att sprida falsk information om att personen har begått ett brott, är en våldtäktsman, trots att ingen dom finns.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) har getts möjlighet att yttra sig över om inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

Våldtäkt och sexuella övergrepp är mycket svåra ämnen att belysa och diskutera. Enligt SVT är det dock en del av granskningskyldigheten att ta upp och granska även dessa ämnen. Som framgår av granskningsnämndens praxis är det fullt möjligt att belysa även känsliga ämnen utifrån en persons berättelse eller infallsvinkel om det tydligt framgår och den personliga berättelsen ger inblick i en generell och större samhällsfråga.

För att kunna publicera "Elins" berättelse anonymiserades hon och därmed också den som kunde varit utpekad. Det finns alltså ingen utpekad person som kan betraktas som utsatt för kritik. Det återgavs inte heller några som helst detaljer om våldtäkten som "Elin" upplevt. Nedan finns några av de åtgärder som vidtogs från redaktionens sida för att personerna som kunde beröras i "Elins" berättelse inte skulle kunna identifieras:

- Inga personer, orter, skolor eller områden nämndes vid namn.
- Det förekom inga interiör- eller exteriörbilder från den skola eller ort de inblandade eleverna gick i eller bodde på vid händelsens tidpunkt.
- Den intervjuade flickans röst var förvrängd på teknisk väg.
- Den skuggade profilen som syntes på flickan vid intervjun var ljussatt så att flickans drag var förändrade.
- Det sades och visades inget som kunde identifiera den person den intervjuade flickan talade om, så som bostadsort, kön eller annat.
- Det förekom ingen tidsangivelse om när händelsen kunde ha ägt rum.

Av inslaget framgick att den formella utredningen om våldtäkt hade lagts ner på grund av de inblandades unga ålder och i avannonsen framhölls att den anklagade personen nekat till anklagelserna.

Även om det ”Elin” berättade om i inslaget var en egen upplevelse och kravet på opartiskhet och saklighet är lägre för externt medverkande som ”Elin”, kontrollerades sakförhållandena noggrant och så långt som omständigheterna tillät. Redaktionen bedömde att ”Elins” berättelse var trovärdig. Redaktionen har haft omfattande kontakter med flera personer vid socialtjänst, polis och skola som var direkt inblandade i ärendet. Dessa personer har haft fullmakt att uttala sig om både detaljer och trovärdighet. Redaktionen har även tagit del av skriftligt utredningsmaterial från polis och socialtjänst och även skriftliga yttranden där skolan beskrivit flickans stressreaktioner. Händelsen låg långt bak i tiden och redaktionen hade god tid på sig att säkra research. Redaktionen väntade även med publicering till de inblandade eleverna hade hunnit sluta på skolan de gick på vid händelsens tidpunkt vilket ytterligare säkrade avidentifieringen.

Redaktionen bedömde att ”Elins” berättelse var viktig för att belysa svårigheter att säkra trygghet i skolmiljön efter händelser av sexuellt våld. Berättelsen var också viktig för förståelsen av hur känslor och upplevelser i samband med sexuellt våld kan leva kvar länge för många och vilka konsekvenser det kan ha. När händelsen refererades i inslaget, påannons och löpsedel var det alltså ”Elins” upplevelse att hon varit med om en våldtäkt som åsyftades och den problematiken som diskuterades i inslaget. SVT anser att användningen av ordet våldtäkt rymms inom ramen för kravet på saklighet i detta sammanhang eftersom det var direkt kopplat till ”Elins” upplevelse och det tydligt framgick att det var hennes berättelse det handlade om. Samtidigt framgick det att utredningen var nedlagd och att den anklagade nekade till anklagelserna. Ordet våldtäktsman som anmälaren hänvisar till användes inte i inslaget.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden får pröva en fråga om intrång i privatlivet endast om den person som berörs skriftligen medger det. Något sådant medgivande finns inte i detta fall.

Nämnden konstaterar att utgångspunkten för inslaget var att skildra ”Elins” berättelse om att ha blivit utsatt för en våldtäkt och om vilka konsekvenser det

fått för henne och hennes skolgång. Enligt nämndens mening bör det ha stått klart för tittarna att inslaget fokuserade på en sida av det som inträffat. Vidare konstaterar nämnden att det i avannonsen nämndes att den anklagade personen nekade till anklagelserna och att förundersökningen var nedlagd. "Elins" berättelse och vad nyhetspresentatören och reportern återgav av denna medför mot den bakgrunden inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Staffan Dopping, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.